

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ Δ΄.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1904

ΤΕΥΧΟΣ ΜΒ΄.

✦ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ✦

Σ. Μ.— Γκϋ δὲ Μωπασσάν.

ΓΚΥ ΔΕ - ΜΩΠΑΣΣΑΝ. Ἡ διαθήκη. (Μετάφρασις Μ. Σιγούρου).

ΣΠ. ΔΕ - ΒΙΑΖΗ. Καλλιτεχνικά σημειώματα. (Ἡ ναυμαχία τῆς Ναυπάκτου ἐν τῇ Ἑνετικῇ κάλλι- τεχνία. — Μοροζίνης ὁ Πελοποννήσιος).

Κ Ν ΡΑΔΟΥ. Ἡ τέχνη ἐν Δανία.

Κ.— Νικηφόρος Λύτρας.

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΛΙΤΕΧΝΑΣ.

ΑΔΗΘΕΙΑΙ.

ΣΤΝ. Τὸ δεῖπνον τῆς παρηγοριᾶς.

ΔΙΚ. Αἰ σκέψεις μου.

ΑΜΑΡΑΝΤΟΥ. Τί βλέπω. Τί ἀκούω. (Παλαιὸν Φάλ- ρον. — Διατί βρέχει. — Μία σκέψις).

ΔΑΦΝΙΑΟΣ. Σημειώσεις ἐνὸς μηνός. (Ἀνέκδοτα Λύ- τρα. — Διήγημα καὶ ἀλήθεια).

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

S. J. Solomon Σαμφών καὶ Δαλιῶζ. (Φωτοτυπία).

ΑΝΑΓΑΥΦΟΝ

ΜΠΑΧ. Ἐμπρός!

ΣΑΑΜΠΥΕ. Σωσάννη.

ΤΟΡΒΑΛΔΣΕΝ. Ἰάσων.

ΣΟΥΑΤΕ. Ἀδάμ καὶ Εὐα.

ΤΟΡΒΑΛΔΣΕΝ. Αὐτογλυφία.

ΖΕΡΙΧΑΟΥ. Πρακλῆς καὶ Ἥδη.

ΜΠΙΣΣΕΝ. Ἀνδρέας Φρειδερίκου Ζ΄.

ΟΡΛΙΚ. Θυρεὸς Βαλδερμάρ Β΄.

ΑΝΑΚΤΟΡΟΝ Φρειδερικομπόργ.

ΜΑΡΣΤΑΥΑ. Ὁ Χριστιανὸς Δ΄ ἐν ναυμαχία.

ΓΑΥΠΤΟΘΗΚΗ Κοπενάγης.

Χ. ΧΑΝΣΕΝ. Λευκαὶ νύκτες.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΛΥΤΡΑΣ.

Ν. ΛΥΤΡΑ. Ὁ γαλατῆς.

Ν. ΛΥΤΡΑ. Ὁ Γέρω - ναύτης.

Ν. ΛΥΤΡΑ. Ἡ λουομένη.

ΑΠΩΝΙΕ Τήνου.

ΝΑΟΣ Εὐαγγελιστρίας ἐν Τήνω.

ΕΚΕΡΕΜΠΕΡΓ. Ὁ Τορβάλδσεν.

ΠΑΡΩΝΙΕ Δανικῆς ἀγγειοπλαστικῆς.

Σ ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ. Τὸ δεῖπνον τῆς παρηγοριᾶς. (Ἐννέα γελιογραφίαι).

ΟΝΕΙΡΟΠΟΛΗΣΙΣ.

ΕΚΘΕΣΙΣ Ἀγ. Λουδοβίκου. Τὸ μέγαρον τοῦ Ἡλεκ- τρισμοῦ.

Γ. ΟΥΩΤΣΕ.

ΕΚΘΕΣΙΣ Ἀγ. Λουδοβίκου. Τὸ ἀνάκτορον τῶν Κα- λῶν τεχνῶν.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΔΡ. 12.

Τὸ τεῦχος δρ. 1,20

✦ ΑΘΗΝΑΙ ✦

ΓΡΑΦΕΙΑ

Ὀδὸς Ι' Σεπτεμβρίου 85.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς αἱ ἐν Δῆλῳ ἐνεργεῖ μετὰ 12 ἐταίρων ὁ κ. Ὀλλῶ ἀνεκαλύφθησαν δύο ἀγάλματα Σειληνῶν, ἔργα τῆς 3ης π. χ. ἑκατονταετηρίδος, κισσοστεφῆ, ἐπὶ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου τῶν Σειληνῶν ὑπάρχει ἀσκὸς τοῦ ὁποῖου τὸ στόμιον κρατοῦσι διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς. Βορριανατολικῶς τῆς νῆσου καὶ κατὰ τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τῆς ἀρχαίας πόλεως ἀπεκαλύφθησαν διάφορα οἰκοδομήματα. Ὡσαύτως ἐπανελήφθη ἡ ἀνασκαφὴ εἰς τὴν στοᾶν τοῦ Φιλίππου, ἐνθα ἀπεκαλύφθησαν κλιῶς σωζόμενα οἰκήματα ἀποτελούμενα τὴν αὐτέθι μικρὰν ἀγορὰν, ὡς καὶ ἐν συμπλέγμα τῶν Πάνος καὶ τῆς Ἀφροδίτης. Ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου τῆς Ἀφροδίτης ἐπικαθῆται ὁ Ἔριος ἀπωθὼν τὸν Πᾶνζ οὗτινος κρατεῖ τὸ ἔτερον τῶν κεράτων.

— Ἐν Πάτραις ἀνευρέθη ἀρχαῖον ἄγαλμα τελειοτάτης τέχνης. Παρίστα ἔφηρον περιβεβλημένον περὶ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν γλαυδὰ ὑποβασταζομένης ὑπὸ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς. Τὸ ἄγαλμα εἶναι καθ' ὅλα γυνὸς ὕψους 1 1/2 μέτρον. Ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλὴ, ἡ δεξιὰ χεὶρ καὶ ὁ ποῦς.

— Ἐν Γυθείῳ ἀνευρέθη μαρμαρινὴ ἐνεπίγραφος πλάξ ἐντετοιχισμένη ἀνωθεν τῆς θύρας ἐνὸς μύλου. Ἡ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι τὰ περισσώτερα ἐφθαρμένα, σώζονται δὲ μόνον τὰ ἐξῆς:

Π Ι Ρ Α
Ε Ι Α Τ
Α Ν

— Οἱ ἀδελφοὶ Περικλῆς καὶ Λεωνίδης Ζαρίφαι ἐδωρικαντο εἰς τὸ Νομ. Μουσεῖον σπουδαιοτάτην συλλογὴν χρυσῶν, ἀργυρῶν καὶ χαλκίων νομισμάτων πικρῶν τῶν ἐποχῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ συλλογὴ αὕτη ἠγοράσθη ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Ζαρίφων ἀπὸ τὸν Σουδῆ πασσᾶν ἐν Κων/πόλει.

— Ἐπίσης ὁ ἐξ Ἀλεξανδρείας κ. Γ. Καλούμενος ἐδωρήσατο εἰς τὸ αὐτὸ μουσεῖον συλλογὴν ἐκ 237 νομισμάτων καὶ 20 ἑλληνοαιγυπτιακᾶς ἀρχαιότητος.

— Εἰς Παλαικάστρον τῆς Κρήτης ἀπεκαλύφθη μέγα μέρος τῆς πόλεως καὶ ἀνευρέθησαν καὶ τινες τάφοι.

Ἐξήχθη ἐκ τῶν οἰκημάτων πλουσία σειρά πηλίνων γραπτῶν ἀγγείων Μυκηναϊκοῦ καὶ Καμαραϊκοῦ ρυθμοῦ διαφόρων καὶ ποικίλων σχημάτων. Τινὰ τούτων ἔχουσι πρωτότυπον τὸ τε σχῆμα καὶ τὴν διακόσμησην. Ἐπίσης λίθινα σκευῆ καὶ ἀγγεῖα εὐρέθησαν.

Ἐξαιρετικῆς σημασίας εἶνε δύο μικρὰ ἀγαλιᾶτια ἐλεφάντινα Αἰγυπτιαζούσης τέχνης θαυμασίας δὲ φουαιτικότητος. Δεκάς σφραγίδων καὶ ἐγγεγλυμένων λίθων μὲ γράμματα πρωτοκορητικὰ ἰσογραφικὰ καὶ παραστάσεις εὐρέθησαν. Πρὸς τούτοις τμημα ἐκ στεατίτου φέρον παράστασιν ἀνάγλυφον ἀγρίου σὺδος.

Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἀπροσδόκητον εὕρημα τῶν ἐφετηνῶν ἀνασκαφῶν ἐν Παλαικάστρῳ εἶνε ἑλληνικὴ ἐπιγραφή, ἐξ ἧς ἀπεδείχθη ὅτι ἐνταῦθα ἔκειτο τὸ περιφθρον Δικταῖον Ἱερὸν, τὸ ὁποῖον μάτην ἕως τῶρα ἐζητοῦν οἱ ἀρχαιολόγοι. Ἡ ἐπιγραφή εἶνε ἑμιστρος καὶ περιέχει ὕμνον εἰς τὸν Δία τὸν Δικταῖον, ἔκειτο δὲ ἐν τῷ ναῷ ἕνα χρησιμοῦσιν ὡς τὸ ἐπίσημον κείμενον τοῦ ὕμνου τοῦ ψαλλομένου κατὰ τὴν ἑορτήν. Ἐκ τοῦ ναοῦ τούτου προέρχονται καὶ αἱ πήλιναι πλάκες τῆς ζωφόρου αἱ εὐρεθεῖσαι πρὸ ἐτῶν εἰς τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς μέρος εἰκονίζουσαι πολεμικὰ ἄρματα.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

Δανία καὶ Δανοί. Ὑπὸ Κωνστ. Ν. Ράδου. — Ἡ ἱστορία τῆς Δανίας εἶναι λίαν ἐνδιαφέρουσα διὰ τὰ διδάγματα ἅτινα παρέχει καὶ ἰδίᾳ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας τοὺς ἀγροῦντας τὴν πατριδα τοῦ Βασιλέως μας. Πλήρη τῆς χάρας καὶ τῶν κατοίκων τῆς καὶ τῶν περιπετειῶν τῆς εἰκόνα παρέχει μετὰ ζηλευτῆς σαφηνείας καὶ γλαφυρότητος ὁ κ. Ράδος διὰ τοῦ καλλιτεχνικωτάτου βιβλίου του, οὕτινος τὴν ἀλόκληρον θέρμωτάτα συνιστῶμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας.

Αἱ Ἀναμνήσεις. — Ἡμερολόγιον τῶν 1904 ὑπὸ Κορ. Πρεβεζιώτου καὶ Ε. Ταβανιώτου. Ἔτος ΣΤ'. Ἐν Κων/πόλει. Σελ. 256 Τιμῆται ἄδειον 1 1/2 φρ. 20. Χρυσόδειον 3 φρ.

Τὸ Ψάρευμα. — Ἐξεδόθη τὸ 54ον βιβλίον τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ἀφελίμων βιβλίων. Ἐγράφη ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Δροσίνη καὶ εἶναι πρακτικὸς ὁδηγὸς τῶν φίλων τοῦ ψαρέματος ἀφ' ἐνός, ἀλλὰ καὶ ἀγνώστου εὐχάριστον καὶ διδακτικὸν διὰ τὸν πολὺν κόσμον, διότι διδὲν γενικὴν ἰδέαν περὶ τῶν θαυμοσίων φαινομένων τοῦ θαλασσοῦ κόσμου. Περιέχει δὲ καὶ πολλὰς εἰκόνας, ἰδίως ἐργαλείων ψαρικής καὶ παραδόξων θαλασσοῦν ζώων.

Γεωγραφικὸν δελτίον. — Ἐκτυπούμενον κατὰ τὴν μηνίαν, ὑπὸ Κ. Ν. Ράδου. Συνδρομὴ ἑτησία δρ. 5.

«Νέος Ἑλληνομνημῶν». — Ὑπὸ τοῦ ἀκαμάτου καθηγητοῦ κ. Σπυρ. Λάμπρου ἐξεδόθη τὸ Α', τεῦχος τοῦ Α'. τόμον τοῦ «Νέου Ἑλληνομνημῶν», τμηματικὸν περιοδικὸν σκοποῦν τὴν δημοσίευσιν ἀνεκδότων ἢ ἀναφερομένων εἰς τὴν Ἑλλ. ἱστορίαν, φιλολογίαν καὶ παλαιγραφίαν ἢ συνήγαγε μετὰ τριακονταετῆ ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῆς Ἀνατολῆς καὶ Βυζαντίας ἔρευναν. Πρὸς τούτοις ὁ κ. Ν. Ἑλληνομνημῶν θὰ περιλάβῃ καὶ ἀνεκδοτὰ μελετήματα τοῦ πολυμαθοῦς καθηγητοῦ.

ΑΓΓΕΛΛΟΝΤΑΙ

Ἐλένης Λάμαρη. Ποιήματα.

Κορηθίας Πρεβεζιώτου. Πάπυροι. Ἐν Κων/πόλει. Ποιήσεις στεφθεῖσαι ἐν τῷ διαγωνισμῷ τοῦ Παρισινοῦ συλλόγου Σμύρνης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

H. Fournier. *Traité de la typographie.*

H. Chardin. *Les Travaux publics.*

A. Ballu. *Les ruines du Timgad. Nouvelles découvertes.*

J. Ruskin. *La Bible d' Amiens. Traduction M. Proust.*

N. Légrand. *La Galerie historique et artistique de la Faculté de Médecine. Paris.*

L. Riotor. *Les Arts et les Lettres. Méros B.*

Catalogue illustré du Salon 1904. Société des Artistes Français. Paris.

ΣΑΜΩΝ ΚΑΙ ΔΑΛΙΑ

SOLOMON J. SOLOMON

★ ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ★

ΓΚΥ ΔΕ ΜΩΠΑΣΣΑΝ

Ὁ Γκὺ δὲ Μωπασσάν ἐγεννήθη εἰς τὴν Νορμανδία. Ἡ γραφικὴ αὐτῆ ἐπαρξία, εἰς τὴν ὁποίαν ἔζησε τὰ καλλίτερα ἔτη τῆς ζωῆς του, διεμόρφωσε τὸ πνεῦμα του καὶ ἰσχυρῶς πολὺ ἐπὶ τῆς ἰδιοφυίας του.

Μόλις ἐτελείωσε τὰς σπουδὰς του ὑπῆρτησεν ἐπὶ τινὰ καιρὸν ὡς ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου. Κατόπιν κατελήθη ὑπὸ τῆς ματίας τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων καὶ τῶν ναυτικῶν ἐκδρομῶν. Ἐταξίδευσεν εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου ὅπου πωλεῖται ἡ ἡδονή, καὶ ἐκεῖθεν ἀπέκόμισεν ἰσχυρὰς ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας κατόπιν διτύπωσεν εἰς τὰ ἔργα του. Ὅλη ἡ φιλολογικὴ του ζωὴ περιορίζεται εἰς μίαν δεκαετίαν ἀδιακόπου καὶ γονίμου πνευματικῆς ἐργασίας. Ἡ ζωὴ του ἤρχισε μὲ τὴν αἰφνιδίαν κατάρκτησιν τῆς φήμης καὶ ἐτελείωσε μὲ μίαν ἀπτόμοτον καταστροφὴν, μίαν ὀξείαν ἐκδήλωσιν ἀνιάτου παραφροσύνης. Ἡ ζωὴ του ὑπῆρξε βραχεία καὶ πλήρης πάσης ἀπολαύσεως πνευματικῆς καὶ σωματικῆς. Ἡ ἰδιωτικὴ ζωὴ του ἀγνοεῖται παντελῶς, δὲν γνωρίζομεν ἐὰν περιπτώσεις ἢ συμβάντα τινὰ ἐπέδρασαν ἰδιαιτέρως ἐπὶ τῆς ἰδιοφυίας του. Εἰς τοῦτο συνέτεινε καὶ ἡ ἰδιοτροπία τῆν ἰποίαν εἶχε νὰ ἀποκρύπτῃ ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν ἄλλων τὰ ἀφορῶντα αὐτόν. Εἶχε ἀνεγείρει ἐν τεῖχος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων. Τοῦτο ἀποδίδεται πρὸ παντός εἰς τὴν ἀποστρεφὴν τὴν ὁποίαν ἔτρεφε πρὸς πάντας, ὡς ἐκ τοῦ νοσηροῦ ὄργανισμοῦ του.

Ὅλοι σχεδὸν αἱ ὑποθέσεις τῶν διηγημάτων του εἶναι ἀληθεῖς, ὅλοι οἱ ἥρωες του ὑπῆρξαν. Καὶ εἰς τὰ κοινό-ερα πράγματα ἀνακαλύπτει μίαν νέαν μορφήν ἄγνωστον, ἀσυνήθη. Ἐὐχαριστεῖται νὰ περιγράψῃ ἕνα κόσμον ταπεινόν, χωρὶς εὐγενῆ αἰσθημάτων, χωρὶς ἰδανικά. Εἰς τὸν Μωπασσάν ἐπίδρασεν πολὺ ὁ Φλωμπέρ.

Τὰ ἔργα του διαπνεύονται ἀπὸ τὸ πνεῦμα μιᾶς χιταργήσεως πάσης κοινωνικῆς συνθήκης καὶ κοσμικῆς ὑποκρισίας. Ἀρέσκειται νὰ ζωγραφίσῃ τὴν κτηνωδίαν ἐκείνην ὁ ὁποία ὑπάρχει πάντοτε ἐντὸς μας καὶ δὲν ἀλλοίπεται οὐδὲ ἀπὸ τὰ πνευματικώτερα ὄντα. Δὲν λησμονεῖ ποτὲ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐκ φύσεως ἕνα ζῶον κακῶβουλον, θηριώδες ἐν ταύτῳ καὶ ἀσελγές, προικισμένον μὲ τὸ ἐνστικτὸν τῆς καταστροφῆς. Εἶναι ἕνας παρατηρητῆς ἀπό-

τομος, ἀνευ ἰδανικοῦ, ἕνας εἰρωνικὸς καὶ σκληρὸς ἠθικολόγος. Δὲν τὸν ἐμπνέει ποτὲ ἡ καλωσύνη, οὔτε ἡ εὐσπλαχνία. νομίζει ὅτι ἡ ἀνάγκη εἶναι ὁ νόμος τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας, μόνη ἡ ἀνάγκη, μίᾳ ἐσωτερικῇ καὶ ἀδηλος ἀνάγκη ἐκπηγάζουσα ἀπὸ τὰ ἐνστικτα τῆς φύσεώς μας, ἀπὸ τῆ παρακμῆν τῆς κληρονομικότητος, ἀπὸ τὸν ἐκφυλισμὸν καὶ τὴν ἐξασθένησιν τοῦ εἶδους, ἀπὸ τὴν σκοτεινὴν καὶ ἄγνωστον ἀράν, ἡ ὁποία βαρύνει ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀποκαλύπτει μὲ μίαν κικεντρεχῆ σκληρότητα ὅλην τὴν κωμικότητα τῆς ἀνθρωπίνης ἀθλιότητος καὶ φωτίζει ὅλας τὰς πτυχὰς τῶν ἀδυναμιῶν μας, ὡς διὰ νὰ ταπεινώσῃ τὸν ἀνθρώπον πρὸ τῆς μεταίτητος πάσης προσπάθειάς του. Εἶναι θαυμάσιος εἰς τὸ νὰ δεικνύῃ τὴν «ἀλλήν ὄψιν» τῶν πραγμάτων, νὰ περιγράψῃ ἐκείνους ὁποῦ ζοῦν γαλήνιοι μέσα εἰς τὴν ἀτιμίαν, ἐκείνους ὁποῦ διαβαίνουν ἀνύποπτοι τὴν θύραν τῆς ζωῆς, ἐκείνους ὁποῦ καταστρέφονται ἀπὸ μίαν ἰδέαν μόνον, ὁποῦ ἐν περιστατικόν τοὺς ἀμαυρώνει ὅλην τὴν τὴν ζωὴν. Ἐν γένει τὰ ἔργα τοῦ παραδίδου τούτου συγγραφέως μὴ προξενοῦν μίαν βιβεῖαν καὶ πλήρη ἐντύπωσιν, μίαν ἐντύπωσιν ἡ ὁποία μὴ θλίβει τὴν ψυχὴν καὶ μὴ στενεύει τὴν καρδίαν. Μέσα εἰς τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τῆς παγκοσμίου ἀπελπισίας, τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως, τῆς ψυχικῆς ἐξαντλήσεως, τῆς ὀργανικῆς ὑπερκοπῆσεως, κανεὶς συγγραφεὺς δὲν κατώρθωσε, νομίζω, περισσότερον τοῦ Μωπασσάν, νὰ δείξῃ τὸ μάταιον καὶ νὰ δώσῃ τὴν ἐντύπωσιν τῆς ἀπολύτου μηδαμινότητος.

Ἡ ψυχὴ του εἶναι πεσσιμιστικὴ μέχρις ἀπελπισίας. Κάπου λέγει: «Δὲν γνωρίζομεν τίποτε, δὲν βλέπομεν τίποτε, δὲν δυνάμεθα τίποτε, δὲν ἐφευρίσκομεν τίποτε, δὲν φανταζόμεθα τίποτε· εἴμεθα σλαβωμένοι, φυλακισμένοι ἐντὸς μας. Καὶ ὑπάρχουν οἱ θρυμμάζοντες τὴν ἀνθρωπίνην μεγαλοφυΐαν!... Ἡ σκέψις τοῦ ἀνθρώπου εἰς αἰκίνητος, τὰ ὄρια τῆς ὀρισμένα, στενά, ἀνυπέβλητα μὲν τὰ πλησιάζομεν· γυρίζει καὶ στρέφεται ὡσαν ἄλογο εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, ὡσαν μῦγξ κλεισμένη ἐντὸς φιάλης ἡ ὁποία περυσίζει ἕως τὰ πλάγια ὁποῦ προσκρούει πάντοτε.» Ἔδω, ὁ Μωπασσάν, φθάνει μέχρι τῆς ὑπερβολῆς. Εἶναι ἀληθές ὅτι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα αἰσθάνεται τὴν ἀνεπάρκειάν του εἰς μερικά ζητήματα τῆς φύσεως, δὲν εἶναι ὁμοῦς, καθὼς τὸ χαρακτηρίζει, μῦγξ κλεισμένη ἐντὸς φιάλης, οὔτε ἄλογον ὁποῦ στρέφεται εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, πάντοτε εἰς τὸν αὐτὸν κύκλον. Ἀπὸ τοιαύτας

ΕΜΠΡΟΣ! *

εορτασθή κατ' έτος επίσημως. Κατά την ημέραν ταύτην ήτο και ή εορτή της άγιας Ιουστίνης, ώστε εν τή εκκλησία της άγιας ταύτης επρόκειτο κατ' έτος να εορτάζηται τὸ μέγα γεγονός. Καί ὁ Πάπας Πίος ὁ πέμπτος εἰς ἀνάμνησιν τῆς νίκης ταύτης καθιέρωσε τὴν εορτὴν τῆς Παναγίας τῆς Νίκης. ὑπὸ τὸν τίτλον: Παναγίας τοῦ Ροδαρίου (Rosario).

Ἡ ἐνετικὴ πολιτεία συνέλαβεν τὴν ἰδέαν νὰ ἀπαθανάτιθῃ τὴν χριστιανικὴν ταύτην Νίκην διὰ τῆς καλλιτεχνίας. Διέταξε νὰ γίνῃ μίξ Καπέλα ἀφιερωμένη εἰς τὴν Παναγίαν τοῦ Ροδαρίου πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου καὶ Ἁγίου Παύλου. Διὰ τὴν καπέλαν ταύτην ἐργάσθησαν οἱ γλύπται Βιτώριας καὶ Cambragna καὶ οἱ ζωγράφοι Ἰάκωβος Πάλμας, Φραγκίσκος Βασσάνος καὶ ὁ Τιντορέττος. Μάλιστα ἡ ζωγραφία ἢ παριστώσα τὴν ναυμαχίαν τῆς Ναυπάκτου εὐρισκομένη ἐν τῇ Καπέλα ταύτῃ θεωρεῖται ἀπὸ τὰ καλὰ ἔργα τοῦ Τιντορέττου. Σημειωτέον ὅτι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ ὑπάρχει ζωγραφία τοῦ Ἰωσήφ Enzo παριστάουσα μεταγενεστέραν ἐνετικὴν ναυμαχίαν κατὰ τῶν Τούρκων τῷ 1656. Μάλιστα ὁ Δόγης πρὸς ἀνάμνησιν τῆς νίκης ταύτης, κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς νίκης, ἣτις ἦτο καὶ ἡ ἐπέτειος τῆς ἐκκλησίας εορτῆ, μετέβαινεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην ἐπίσημως.

Εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς άγιας Ιουστίνης ὁ Πέρος Vecchia ἐζωγράψεν εἰκόνα παριστώσαν τὴν Ἁγίαν Ιουστίναν ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἴστατο ὁ Δόγης εὐχαριστῶν τὴν Ἁγίαν διὰ τὴν μεγάλην χριστιανικὴν νίκην τῆς Ναυπάκτου.

Προσέτι ἡ πρόψις τοῦ Ναυστάθμου (Arsenale) ἐκοσμήθη δι' ἀναγλύφους τῷ 1578, δι' ἀγάλματος τῆς Ἁγίας Ιουστίνης, ἔργου τοῦ γλύπτου Cambragna, πρὸς ἀνάμνησιν ὅτι ἐκ τοῦ Ναυστάθμου ἐκεῖνου ἐξεκίνησεν ὁ θριαμβεύσας στόλος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τῆς άγιας ταύτης.

Ἡ ἐνετικὴ πολιτεία ἐκοψεν εἰς ἀνόμνησιν

τῆς νίκης καὶ νομίσματα ἔχοντα τὴν εἰκόνα τῆς άγιας Ιουστίνης μετὰ τῶν ἐπιγραφῶν: Memorero tui Justina Virgo.

Τὴν ναυμαχίαν ταύτην, περισσότερον τὴν ἀπληθάντισεν ὁ ζωγράφος Παῦλος Veronese διὰ μεγάλης εἰκόνης διὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Πέτρου μάρτυρος εἰς Μουρανον. Εἰκόνισε τὴν φοβεράν ναυμαχίαν, ἀνωθεν τὴν σημαίαν μετὸν ἁγ. Μάρκον, ἐφ' ἧς ἀκτινοβολοῦσιν ἀκτίνες δόξης πρὸς τὸν οὐρανόν, ἐθα φαίνεται ἡ Παναγία πρὸ τῆς ὁποίας δέονται τίσσους ἅγιοι ὑπὲρ τῆς Βενετίας. Ἐν τῷ μέσῳ διακρίνεται ἡ βασίλισσα τοῦ Ἀδριατικοῦ. Ὁ ἅγιος Πέτρος καὶ ὁ ἅγιος Ρόκος δεκνύουσι τὴν Παύλιαν, ἐνῶ δέεται μετὰ τῆς Ἁγίας Ιουστίνης καὶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου. Πρὸς τ' ἀριστερὰ εἶναι δύο χοροὶ ἀγγέλων, οἵτινες ψάλλουσι καὶ κρούουσιν ὄργανα· εἶναι ἔξοχον σύμπλεγμα μετὰ πολλὰ πρόσωπα ἐν οἷς καὶ ὁ ἅγιος Δομίνικος, ὅστις σκορπᾷ ρόδα.

Ἡ εἰκὼν αὕτη σώζεται εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ὠραίων τεχνῶν ἐν Ἐνετίᾳ. Ἐκτὸς τῆς Βενετίας καὶ εἰς ἄλλα κράτη ἐνδιαφερόμενα, ἡ καλλιτεχνία ἀπληθάντισε τὴν ναυμαχίαν ταύτην.

Ἡ ἀνέγερσις μνημείων εἰς ἀνάμνησιν μεγάλων συμβάντων ἢ πρὸς δόξαν μεγάλων ἀνδρῶν ἔχει συνάμα καὶ μίαν πρακτικὴν ἀποστολήν. Διδάσκουσιν εἰς τὸν λαόν τὴν ἱστορίαν πρακτικῶς καὶ διεγείρουσι γενναῖα αἰσθήματα, παροτρύνουσι δὲ τὸ καλὸν παράδειγμα.

Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἀνά πάσαν τὴν Ἑλλάδα γεμάτην ὡς εἶναι μεγάλων ἀναμνήσεων νὰ ἀεγερθῶσιν πολλὰ ἀναθηματικὰ μνημεῖα, ὅπερ οὐτως ὠφελεῖ θὰ ἀναδεικνύωνται καλλιτέχναι καὶ θὰ διδάσκηται ὁ λαός.

Μοροζίνης ὁ Πελοποννήσιος

Εἰς τὸν Κώδικα τῆς μονῆς Ἀναφωνητρίας ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς γεγραμμένα διὰ τῆς

χειρὸς τοῦ Ἰωσήφ Δόξα μητροπολίτου Σεβασταίας καὶ ἐξάρχου πάσης Ἀρμενίας, ὅστις ἔλαβε τὴν μονὴν ταύτην *jure patronato* ἀπὸ τὴν Ἐνετικὴν Πολιτείαν: «ἔδῳ γράφομεν τὴν σεντέντιαν (1) τοῦ ἔκαμε ὁ Ὑψηλότατος καὶ ἐξοχώτατος ἀσθέντης Κυβαλιέρες προκουρατόρος καὶ Καπετὰν Γενεράλες κύριος Φραντζέσκος Μοροζίνης ὅταν ἤλθαμεν ἀπὸ τὴν Κρήτην, ὅτι θὰ φτιάσουμε καὶ νὰ ξανακαινουργήσουμε τὸ μοναστήρι καὶ αμετόχιατου.» Ἀκολούθως ὁ ἐξάρχης ἀντέγραψε δύο διατάγματα τοῦ Μοροζίνη. τὸ μὲν ὑπ' ἡμερομηνίαν 13 Ἰανουαρίου 1669 τὸ δὲ 27 Ἰανουαρίου 1669, ἀφορῶντα τὴν ἐν λόγῳ μονήν.

Τὸ δεύτερον ἔχει ἱστορικὴν σημασίαν, ἰδίως δὲ διότι ἐνῶ ἐν Ζακύνθῳ ἐφάνη φιλότεχνος, ἔπειτα ἀπὸ 18 ἔτη, ἕνεκα στρατηγικῶν λόγων, κατέστρεψε τὸν Παρθενῶνα!

Ὁ ἐξοχος οὗτος στρατηγὸς διέταττε ἐν Ζακύνθῳ ὄν, ἵνα οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῶν Κρημνῶν ἔχουσι τὴν κατοχὴν τῆς μονῆς Ἀναφωνητρίας συμφώνως τῶν διαταχθέντων, τῇ ὑποχρεώσῃ ὅμως νὰ ἀνακαινώσωσι, νὰ ἀνοικοδομήσωσι καὶ διακοσμήσωσι εἰς τὸν ἴδιον Ἀρχιτεκτονικὸν ἔνθρον, καθ' ὃν ἦτο τὸ μοναστήριον καὶ αἱ ἄλλαι ἐκκλησίαι καὶ τὸ ὄλκον νὰ εἶναι καλῆς ποιότητος. Μηχανικὸν δὲ εἶχε συμβουλευθῆ τὸν Σανδολίνην, ὅστις εἶχε κάμει καὶ τὴν ἐκθεσίαν.

Διὰ τὰς δαπάνας δὲ διέταξεν ὅπως γίνῃ κιβώτιον μετὰ δύο κλειθρῶν διαφόρου μηχανισμοῦ. Τῶν δύο τούτων κλειθρῶν τὴν μὲν νὰ κατέχη ὁ ἡγούμενος τῆς Ἀναφωνητρίας, τὴν δὲ ὁ ἡγούμενος τοῦ ἁγ. Γεωργίου τῶν Κρημνῶν. Ἐν τῷ κιβωτίῳ τούτῳ θὰ ἐφυλάττοντο πάσαι αἱ εἰσπράξεις πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀπαιτουμένης ἐργασίας. Κατὰ πρῶτον διέταττε νὰ γίνωνται αἱ ἐπείγουσαι, ἐθλα δὲ αἱ ἐπισκευαὶ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἐν Κατασταρίῳ, τῆς Παναγίας ἐν Ἀλικανᾷ, τῆς άγιας Περπετουᾶς (2) καὶ τοῦ Ἁγ. Παντελεήμονος. Παρεπονείτο ὁ Μοροζίνης ὅτι ἐγκαταλεημμένοι ἐκκλησίαι ἦτο τι ἀναξιοπρεπὲς ἀμα δὲ καὶ ἀσεβές.

Εἰς ἐν τῶν κελίων τῆς μονῆς Ἀναφωνητρίας σώζεται εἰσέτι ἐπὶ τετραγωνικοῦ λίθου ἢ κάτωθεν ἀναθηματικῆ ἐπιγραφῆ δηλοῦσα τὴν δόξαν τοῦ Μοροζίνη, ἣτις τῷ 1670 θὰ ἐνετειχίσθη εἰς κατάλληλον θέσιν πρὸς τιμὴν του.

FRANC. MAVROCENVS
EQVES DM. PROC. CLASSIS
VEN. IMP. SVMVVS NO
STRI AEVI GLORIOSISSIMVS
EROS-ANNO MDCCLXX

(1) σεντένια=ἀπόφασις

(2) Ἡ ἐκκλησία αὕτη δὲν σώζεται.

Ἐπὶ πλέον εἶδομεν σημειώσιν ἐν τῷ ἀρχεῖφ τῆς ἐν Ζακύνθῳ δυτικῆς ἐπισκοπῆς, ἐξ ἧς φαίνεται ὅτι ὁ Μοροζίνης διέταξε τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς Ζακύνθου, ὅπως φροντίσωσι περὶ τῆς διατηρήσεως καὶ συντηρήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν μνημείων τῆς τέχνης καὶ δὴ τῆς βυζαντικῆς.

Ἀναχωρῶν ἐκ Ζακύνθου ὁ Μοροζίνης, ἀρῆκε τὰς καλλιτέρας ἐντυπώσεις.

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

ΔΑΝΙΑ

Σαμπύε. Σωσάννη Σούλτα. Ἀδάμ καὶ Εὐά Ὁ Ἰάσων τοῦ Τορβάλδσεν Ὁ Τορβάλδσεν Ἔργον ἰδίου

Η ΤΕΧΝΗ ΕΝ ΔΑΝΙΑ

Ζερικάου. 'Ηρακλής και 'Ηθνη.

ΤΕΧΝΗ ἐν Δανία ἤρχισε πράγματι νὰ ζωντανεύῃ μόνον ἀπ' ἧς ὁ νέος Τορβάλδσεν ἐδημιούργησεν ἐκ τοῦ μακρὰν τὸν 'Γάσων, τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἀριστουργημα. Ἡ δανικὴ τέχνη πᾶν ὅ,τι περιέχει μέγα ἀνήκει εἰς τὸν 10' αἰῶνα. Οἱ θρίαμβοὶ τοῦ νέου Δανῶ ἐν Ρώμῃ ὑπῆσαν τὸ σύνθημα. Τὸ τέως ὑπνώττον καλλιτεχνικὸν αἶσθημα ἐξηγέρθη καὶ ἡ δανικὴ κοινωνία περιέβαλε τὴν καλλιτεχνίαν διὰ τῆς στοργῆς ἐκείνης, ἀνευ τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ

Μπίσσεν. 'Επινίκιον μνημεῖον τῆς ἐν Φρειδεरिकία μάχης.

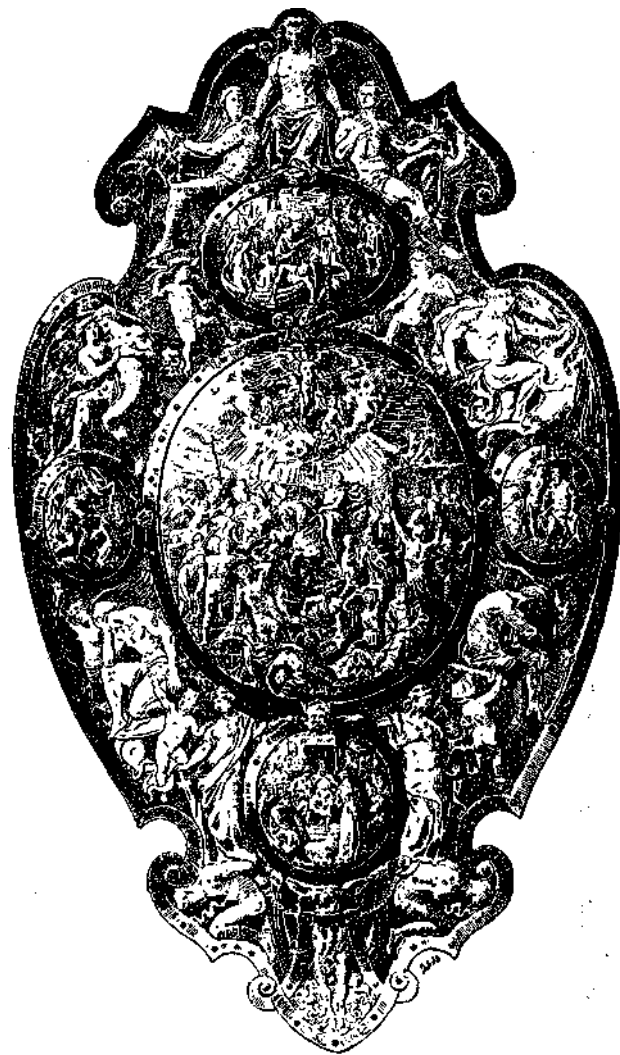
ἀνεπτυχθῆ. Ἡ κακινωβατοῦσα ἄλλοτε Βασιλικὴ 'Ακαδημία τῶν Καλῶν Τεχνῶν διδάσκει σήμερον ἐν τῷ μεγάλῳ τοῦ Σαρλοτεμπόργ διακοσίου μαθητὰς ἐπὶ ὀκτῶ ἔτη, ἔχει ἐνδιαιτήματα καὶ ἀτελεῖ διὰ καθηγητὰς καὶ μαθητὰς, ἔχει ἀτελειώτους συλλογὰς, βιβλιοθήκην εἰκοσασχιλίων τόμων, τέσσαρας χιλιάδας σχεδίων, δέκα χιλιάδας φωτογραφίας παντὸς εἶδους καλλιτεχνημάτων. Ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις καὶ ἄλλα καλλιτεχνικὰ ἐκπαιδευτήρια, ὧν τὰ ἐξοχώτερα, τὸ πρὸς μόρφωσιν καλλιτεχνῶν ἴδρυμα τοῦ καθηγητοῦ Κλάιν καὶ τῆς συζύγου του καὶ αἱ ἐλεύθεραι σχολαὶ τοῦ Κρόγερ καὶ Ζάρτμαν, αἵτινες παρασύρουσαι τέλος καὶ τὴν 'Ακαδημίαν εἰς νέας ὁδοὺς προέλαβον τὸν κίνδυνον τῆς ἀποδημίας τῶν νέων καλλιτεχνῶν πρὸς ξένας σχολὰς.

Οἱ ὅπωςδήποτε ὀνομαστοί, ὀλίγον τοῦ Τορβάλδσεν προηγήθεντες καλλιτέχνη, ὑπῆσαν ὁ γλύπτης Βιεδεβέλτ, πνευεὶς διὰ νὰ μὴ ἀποθάνῃ ἐξ ἀσιτίας καὶ ὁ ζωγράφος Ζένε Ζούελ, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα διεγείρουν νῦν πολὺ πλεῖστον τὸ ἐνδιαφέρον ἢ οἱ πίνακες τοῦ

Μπίσσεν. 'Ανδρίας Φρειδεरिकου Ζ'.

'Αβιλδγάαρδ, ὅστις ἐθεωρεῖτο τότε ὁ μεγαλύτερος ζωγράφος τῆς Δανίας, καὶ ὅστις δὲν ἦτο ἡ σοφὸς τῶν βιβλίων, ὁ ὁποῖος ἀμελήσας νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φύσεως ἀφήκεν ἔργο, ὅπερ δὲν ἦτο ἐυναιτὸν νὰ μὴ γράσῃ ταχέως. Χωρὶς νὰ θέλωμεν ἰδιοφυΐας ἀθδειαν ἐπιδειχόμενας σύγκρισιν, τοὺς 'Αβιλδγάαρδ καὶ Βιεδεβέλτ, κατ' ἀντίθεσιν τοῦ Τορβάλδσεν, ἐνέπνευσε ἡ Γαλλία τοῦ Λουδοβίκου 15' καὶ τῆς Αὐτοκρατορίας. Τὸν Τορβάλδσεν ἐνέπνεεν ἀπ' εὐθείας ἡ ἀθάνατος ἑλληνικὴ τέχνη. Ἀκάματος δημιουργὸς, κατέλειπεν κίσημον ὀλόκληρον ἀριστουργημάτων, μεστῶν χάριτος καὶ ἀρμονίας. Ἡ ἐπιβολὴ του ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε ἐν Δανία καὶ αὐτοὶ οἱ μᾶλλον ἀντιδρασάντες κατὰ τῆς σχολῆς του δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐξέλθουν ἐντελῶς τῶν ἰδῶν τὰς ὁποίας ἐγράφε. Παρὰλλήλως μὲ τὸν γίγαντα αὐτὸν τῆς γλυπτικῆς, ὁ 'Ερκερμπεργ δυνατὸν νὰ θεωρηθῆ ὁ ἀληθὴς θεμελιωτῆς τῆς ζωγραφικῆς τέχνης ἐν Δανία. Δὲν εἶχε τὰς πτέρυγας οἷτινες ὕψουν τὸν Τορβάλδσεν πρὸς τὸ ἰδεώδες, ἦτο ὁμοῦ θαυμασίος, ἐξοχὸς διδάσκαλος, ἐξαιρετὸς ἄλλως προσωπογράφος, θελκτικὸς θαλασσογράφος καὶ ἐμῶρφωσεν ὀλόκληρον γενεάν καλλιτεχνῶν μεθ' ὑπερβολικῆς ἀροσιώσεως πρὸς τὸν νατουραλισμὸν. Οἱ μαθηταὶ του ἔδεξαν ἀκίμη περισσοτέραν ζωὴν. ἐλευθερίαν, χάριν. Ἡδὴ δὲ παρέσυρεν αὐτοὺς ὁ εὐγλωτὸς Γκρουνδτβιγ καὶ οἱ νέοι ποιηταί. Ὁ Λοῦνδβυε ἔχει αὐτὸς αὐτὸς τὴν ψυχὴν ἐνός ποιητοῦ καὶ ἐνός πατριῶτου. « Ἡ πτωχὴ μου πατρίς εἶναι ὁ ὀρασιότερος τόπος τοῦ κόσμου » ἔλεγε, καὶ διὰ νὰ μὴ μείνῃ εἰς τοὺς λόγους μόνον, ἐρονεῦετο δι' αὐτὴν εἰς τὸν πόλεμον τοῦ Σλέσβιχ. Οὗτος ἦτο προσωρισμένος νὰ προαγάγῃ τὸ δανικὸν τοπίον καὶ τὸ προήγαγε. Ἡ ἐξεικόνισις τοῦ λαικοῦ βίου, ἰδίως τοῦ χωρικοῦ, πρέσχεται ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς, τῆς ἀγάπης τῆς πατρίδος, καὶ ἔσχεν ἐν Δανία κορυφαίους τὸν Σόμνε, τὸν 'Εξνερ καὶ ἄλλους. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐμφανίζεται ὁ ἱστορικὸς τῆς τέχνης, ὁ Χόγεν, ἐν εἶδος Δανοῦ Ράσκιν, σοφός, εὐγλωτὸς, δικτατορικὸς, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἐθνικῆς τέχνης, θέλων αὐτὴν νὰ παριστᾷ τοὺς παλαιούς θεοὺς τοῦ Βορρά, θρύλλους σκανδιναυικοῦ, τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους, καὶ νὰ ἐδράζεται ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας καὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ λαοῦ καὶ τῆς χώρας. Ἡ 'Ελληνικὴ ἐν τούτοις ἐπίδρασις ἐξηκολούθησεν ἰσχυρά. Ὁ γλύπτης Φρέουνδ, ὅστις ἔχει τὰς αὐτὰς ἰδέας μὲ τὸν Χόγεν, εἰς τὴν Πτώτιν μεθ' ὅλα ταῦτα τῶν θεῶν, ὀνομαστὸν ἀνάγλυφόν του, φαίνεται δέσμιος τῶν ἑργαίων. Ἐπίσης ὁ ζωγράφος Κωνσταντίνος Χάνσεν, παρὰ τοὺς ἀγῶνάς του ν' ἀκολουθήσῃ τὸ κύρηγμα τοῦ Χόγεν, καταλήγει εἰς τὰς σεμνὰς καὶ ὀραίας τοιχογραφίας του παριστώσας ἑλληνικοὺς μύθους ἐν ταῖς προπυλαίαις τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κοπενάγης.

Μπίσσεν ἐν τούτοις καὶ Ζερικάου εἶναι οἱ καλλιτέχνη οἱ πλεῖστον πάντων τῶν συγχρόνων των κληρονομήσαντες ἐκ τῆς μεγαλοφυΐας καὶ τῆς φήμης τοῦ Τορβάλδσεν. Ἡ φήμη τοῦ Ζερικάου ἐδημιουργήθη ἐν Ρώμῃ. Ἐνε ποιητικὸς, λεπτὸς, συμπαθὴς. Ὁ Μπίσσεν, μαθητῆς, συνεργάτης ἐπὶ μακρὸν τοῦ Τορβάλδσεν, ἐθεωρεῖτο ὁ πιστότατος τῶν ὁπαδῶν του. Ὅταν ὁμοῦ ἔδωκεν εἰς τὸ τρέπιον τῆς Φρειδερικίας ρεαλιστικὴν μορφήν κηφίρου στρατιώτου, ἀνεκνήρυθη ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐθνικῆς σχολῆς. Ἐκτοτε πᾶν μνημεῖον καὶ πᾶς ἀνδρείος ἐπρεπε νὰ ἐξέλθῃ τῶν χειρῶν του καὶ οὐχὶ ἀδίκως ἀπετεινόντο πρὸς αὐτόν, τοῦ ὁποίου ἡ μακρὰ σειρά προτομῶν ὄλων τῶν δανικῶν ἐξοχωτήτων μικρῆς περὶ τῆς δημιουργικῆς ἅμα καὶ προσωπογραφικῆς αὐτοῦ δεινότητος. Ἀλλὰ καὶ ὁ ζωγράφος Μάρστρανδ ἀνήκει εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν. Ἀπαράμιλλος διὰ τὴν ρωμαλεάν αὐτοῦ ἐμπνευσιν καὶ δη-

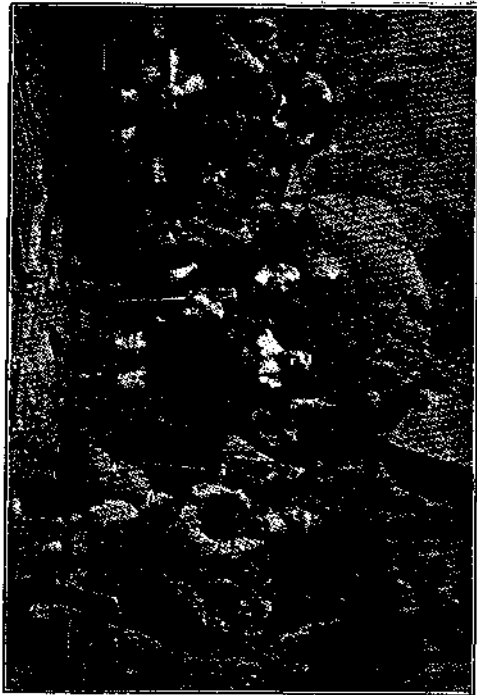
'Ολρικ. Θυρεὸς παριστάνων τοὺς ἄθλους Βαλδεμάρ τοῦ Β'

μιουργικότητα, ἂν ἦτο κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὅ,τι καὶ κατὰ τὴν σύλληψιν, θὰ ἦτο εἰς τῶν μεγίστων ζωγράφων τῆς ἱστορίας. Ἡ κριτικὴ ἐχαρακτήρισεν αὐτὸν ὡς ἀετὸν μὴ γινώσκοντα νὰ μεταχειρίζεται καλῶς τὰς πτέρυγας του. Ἀλλὰ μεγάλα ὀνοματὰ ζωγράφων, ὁ Μπλόχ, ὁ ποιητῆς τοῦ Προμηθέως ἐλευθερουμένου ὑπὸ τοῦ 'Ηρακλέους, ὁ Μπάχ, τοῦ ὁποίου δημοσιεύομεν ἐν ἔργον: τὸ « Ἐμπερδ », ὁ Κρόγερ, τὸ καύχημα τῆς Δανίας τῶν ἡμερῶν μας. Δὲν εἶνε ποιητῆς, οὔτε μυθογράφος. οὔτε συ ἡγῶρος φλεγμίνοντος πάθους, εἶνε ἀπλῶς ζωγράφος, ἀλλ' ἀληθὴς, ἐκ γενετῆς ζωγράφος. Ἐχει τὸ βλέμμα εὐστοχῶν καὶ τὴν χεῖρα ἐλαφρᾶν καὶ δύναμιν καταβάλλουσαν σιανδῆποτε δυσκολίαν τῆς τέχνης. Μεταξὺ σιανδῆποτε ἀριστουργημάτων καὶ ἀν ἀναρτηθῶσιν οἱ μεγάλοι του πίνακες ἔχουσι πάντοτε τὴν θέσιν των.

Αἱ ἐτήσια καλλιτεχνικὰ ἐκθέσεις ἐν Κοπενάγῃ ἐξακολουθοῦν διαδεχόμεναι ἀλλήλας τακτικῶς ἀπὸ τοῦ 1807. Ἡ πρώτη ἐκείνη ἐκθεσις συνεκράτειτο ἐκ τεσσαράκοντα μόνον ἔργων, ὧν ἐπτά ἀρχιτεκτονικὰ σχέδια, καὶ ἐξ κεντήματα ἐκ μεταξῆς καὶ τριῶν κεραμικῶν. Αἱ σημεριναὶ περιλαμβάνουσι τὸ ὀλιγώτερον ἐπτακόσια ἔργα καὶ αἱ τῆς ἀντιπολιτεύσεως διακόσια.

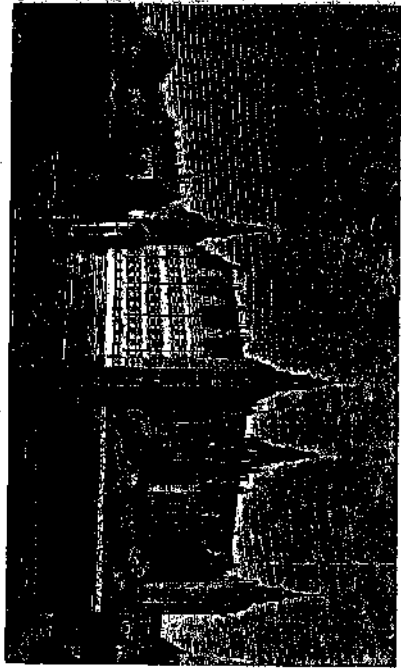
K. N. ΡΑΔΟΣ

Μόρστραυδ.

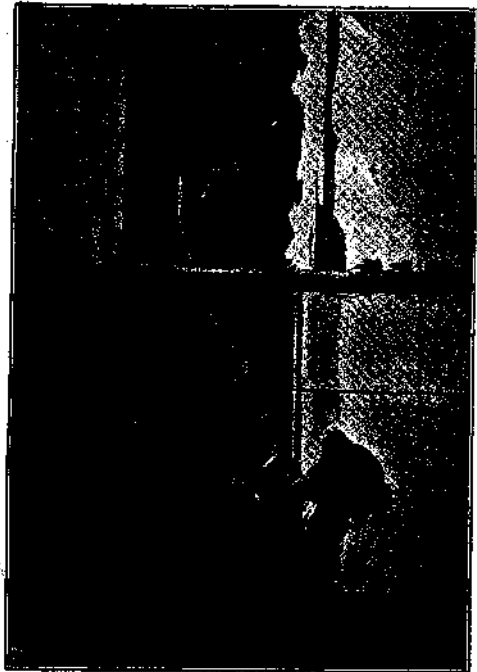
Ο Χριστιανός Δ' εν τη ναυμαχίᾳ τῆς Κολλεργκνέιδς.

Κορενδάγη.

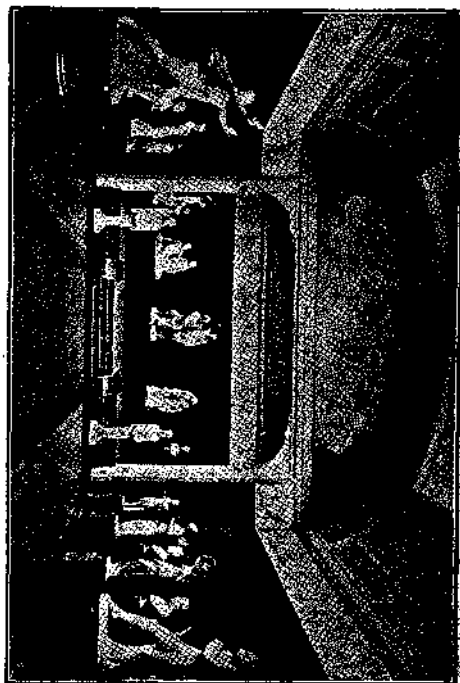
Ἀντίκτιστον Φρεδερίκμαγνέτην.

Χ. Ν. Χάνσεν.

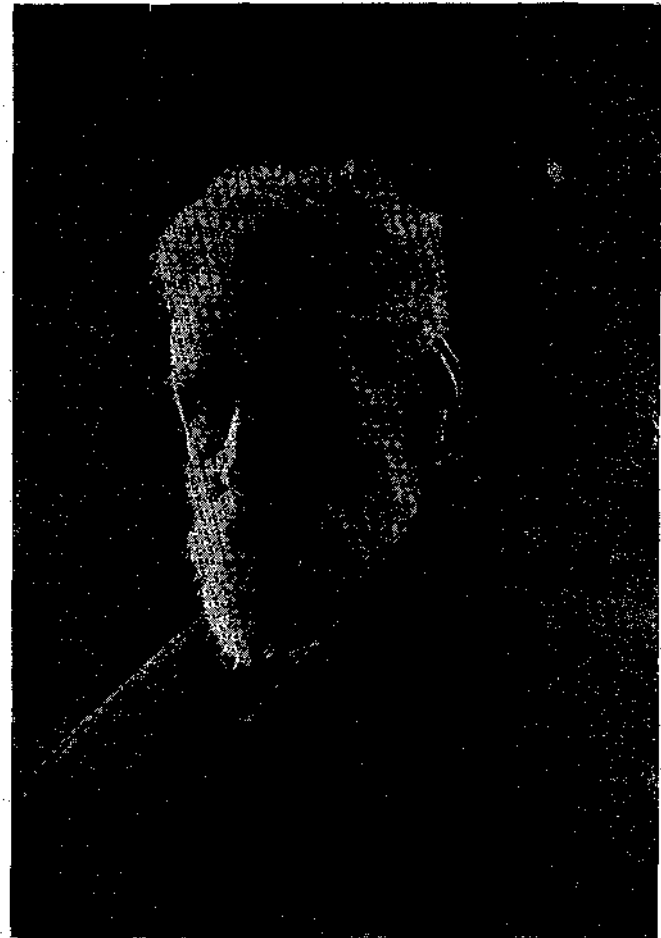

Δευκαί νήπιες

Κορενδάγη.

Γλυστοβήκη. (Ἀίθουσα Μουσῶν - Ζαργίχου).

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΛΥΤΡΑΣ

ΘΑΝΑΤΟΣ
του Νικη-
φόρου Λύ-
τρα εἶνε τὸ
ὀδυνηρότε-
ρον, μετὰ
τον θάνατον
τοῦ Γύζη,
πλήγμα ὁ-

περ ὑψίσταται ὑπὸ τοῦ θανάτου ἡ ἀναγεννω-
μένη Ἑλληνικὴ Καλλιτεχνία Μετὰ τὸν Γύζην.
τὸν αἰωρηθέντα εἰς τὰ δυσανάβατα ὕψη τῆς Τέ-
χνης, θνήσκει καὶ ὁ Λύτρας, ὁ γηραιὸς διδάσκα-
λος, ὁ δημιουργήσας διὰ τῆς σοφῆς διδασχῆς του
τὴν λεγεῶνα τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ζωγράφων.
Διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἐν ἣ ἡ καλλιτεχνία ἀσφυ-
κτιᾷ καὶ μὲν ἐνεκα τοῦ στενοῦ περιβάλλοντος
κινεῖται, εἶναι ἀπορφανισμὸς ὁ θάνατος ἐνὸς
τόσον ἀκαταπονήτου διδασκάλου, μύστος τῆς
τέχνης ἐν ταῖς ἐσχάταις λεπτομερείαις δυναμέ-
νου διὰ τῆς μεθόδου καὶ μεταδοτικότητος νὰ

διαπλάτη καὶ νὰ ποδηγετῇ τοὺς νεωτέρους ἐν
τῇ τέχνῃ ἐργάτας. Καὶ διὰ τὴν τέχνην, ἂν πι-
στῶς καὶ εἰλικρινῶς ὑπερέτης, ἀλλὰ κυρίως
διὰ τὴν Καλλιτεχνικὴν σχολὴν τοῦ Πολυτεχνείου
ὁ θάνατος τοῦ δημιουργοῦ ἔν κενὸν τὸ ὁποῖον
τυπικῶς μὲν θὰ πληρωθῇ πράγματι ὅμως εἶναι
δυσαναπλήρωτον. Ἡ σχολὴ ἐντὸς ἐνὸς ἔτους
ἐστερήθη τοῦ Βολωνάκη, τοῦ Ροῦλοῦ, τοῦ Λύ-
τρα. Τίνες οἱ ἀντικαταστάται; εἶναι λυπηρὸν
νὰ τὸ συλλογίζεσθαι κανεῖς.

Ὁ Νικηφόρος Λύτρας ἐγεννήθη τῷ 1832 εἰς
Πύργον τῆς Τήνου, τῆς κατ' ἐξοχὴν νήσου τ. ν.
καλλιτεχν' ἔκ παιδικῆς ἡλικίας ἔδειξεν ἐπι-
ζηλον τάσιν εἰς τὴν ζωγραφικὴν. Ἐλθὼν εἰς
Ἀθήνας ἐμαθῆτευσεν ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ ὑπὸ
τὸν Θεόδωρον, μεθ' οὗ καὶ συνειργάσθη εἰς τὰς
ἀγιογραφίας τῆς ἐνταῦθα Ρωστικῆς ἐκκλησίας.
Ὁ Βασιλεὺς Ὁθων ἐκτιμῆσας εἶτα τὸ τάλαν-
τον τοῦ Λύτρα, ἀπέστειλεν αὐτὸν ὑπότροφον
εἰς Μόναχον ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ κατετάχθη εἰς
τὴν σχολὴν τοῦ Schwuidl, ἐγκαταλείψας ὅμως
τὴν ρωμαντικὴν αὐτοῦ σχολὴν, εἰσῆχθη εἰς
τὴν σχολὴν τοῦ Πιλότη, ἔχων συμμαθητὰς τὸν

† Ν. Λύτρα.

Γαλατάς.

Μάκαρτ, τὸν Λέμπαχ, τὸν Μάξ, τὸν Δεφερόγκερ καὶ ἄλλους ἐνδόξους μετέπειτα καλλιτέχνας. Ἐν τῇ σχολῇ ἠσχολεῖτο εἰς θέματα τῆς Ἑλλ. Ἱστορίας κυρίως. Περαιτέρως τὰς σπουδὰς του ἐν Μονάχῳ, ἐνθα καὶ ἐξέθηκε ἔργα ἐπαινεθέντα, τινὰ δὲ καὶ πωληθέντα, ἐπέστρεψεν εἰς Ἀθήνας τῷ 1806 διορισθὲν καθηγητῆς τῆς ζωγραφικῆς ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ. Μετὰ τινα χρόνον ἡ αἰωνία πολιτικὴ τὸν ἀπέλυσε· οἱ μαθηταὶ του ὅμως πάντες τότε ἀπεχώρησαν καὶ ἐδιδάσκοντο ἰδιαιτέρως ὑπὸ τοῦ ἀπολυθέντος Λύτρα, ὅστις καὶ ἀνεδιωρίσθη. Ἐπὶ 37 ἐτη ἐδίδαξεν ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ ὁ Λύτρας μέχρι τῆς τελευτῆς του. Ὅλοι σχεδὸν οἱ νεώτεροι Ἕλληνες ζωγράφοι ὑπῆρξαν μαθηταὶ του. Ἰακωβίδης, Ροῦιλός, Βώκος, Λεμπέσης, Χατζής, Μαθιόπουλος, Γερασιώτης, Κοντόπουλος, Οἰκονόμου, Γεωργαντάς, Ἀριστεὺς, Δημητρίου, Λαμπάκης, εἶναι ὅλοι μαθηταὶ του καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Γύζης ἔλαβε παρὰ τοῦ Λύτρα μαθήματα ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ σταδίου του. Ἄνευ τοῦ Λύτρα ζωγραφικὴ σχολὴ δὲν θὰ ὑπῆρχε καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν ὅλα ἦσαν ἐν πρωτογενεῖ καταστάσει ἐν Ἑλλάδι.

Ὁ Λύτρας ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἔξοχὴν ζωγράφος τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, τῆς ἀγνῆς, τῆς ἀπλῆς, τῆς ἀψιμυθιώτου. Ἡ Ἑλλὰς μετουσιούτο βαθμηδὸν εἰς τὰ πλήρη ζωῆς καὶ ἁρμονίας καὶ ἀληθείας ἔργα του. Ὁ Λύτρας ἦτο θετικὸς καὶ εὐδυνειδῆτος καλλιτέχνης. ἤξευρε τί ἠθελε, τί ἔπρεπε νὰ θέλῃ καὶ—τὸ σπουδαιότερον—ἤξευρε

πὼς νὰ τὸ ἐξωτερικεύσῃ διὰ τῆς γραμμῆς καὶ τοῦ χρώματος. Ἄν ὁ Γύζης ἦτο δυνατὸς εἰς τὸ χρῶμα, ὁ Λύτρας ἦτο εἰς τὸ σχέδιον. Ἡ ἀπλοτή, τὸ ὀλιγαρκὲς τὸν ἀνέδειξαν σεμνὸν ἱεροφάντην τῆς τέχνης καὶ ἀληθῆ διδάσκαλον. Αἱ νεώτεροι φαντασιοπληξίαι, τὰ ψευδῆ χρώματα καὶ τὰ φανταχτερά, τὰ ζαχαροειδῆ καὶ πεπασμένα, αἱ βεβιασμένα καὶ ἀτελεῖς ἐκτελέσεις, αἱ πεφυσιωμένα θεωρίαι, αἱ ἀνισόρροποι ἐμπνεύσεις, δὲν τὸν ἐθίξαν. Παρέμεινε ὁ ἠθογράφος τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς τὴν ὁποίαν μετὰ θέρμης ἠγάπησε καὶ μετὰ λατρείας ἀπέδωκεν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. Ἐάν ἔμενε, ὅπως ὁ Γύζης καὶ ὁ Ἰακωβίδης, εἰς τὴν Γερμανίαν ἀντὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἑλλάδα, βεβαίως ὁ Λύτρας θὰ ἐδοκίμαζεν ὑψηλότερας πτήσεις καὶ θὰ ἦτο καὶ ὑλικῶς ἀνεξάρτητος. Ἀλλὰ καὶ δὲν θὰ ἦτο ἴσως ὁ Λύτρας τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς, ὁποῖος, ζήσας ἐν Ἑλλάδι, ἀνεδείχθη. Ἠκολούθει τοὺς κανόνας τῆς Γερμανικῆς τέχνης, ἀλλ' ἡ Ἑλληνικὴ χάρις καὶ τὸ φῶς τῶ Ἑλληνικόν, ἡ μορφή καὶ ἡ παράδοσις ἡ Ἑλληνικὴ, ἐκυριαρχοῦν.

Ὁ Λύτρας ἀνεμίχθη εὐδοκίμως εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ εἶδη τῆς ζωγραφικῆς. Εἰς τὸ ἱστορικόν καὶ ἔχομεν τὸν «Ἀπαγχονισμὸν τοῦ Πατριάρχου», τὸν «Κανάρην πυρπολοῦντα», τὴν «Ἀντιγόνην καὶ τὸν Πολυνεῖκν», τὴν «Πηνελόπην» καὶ «τὴν Ἑλένην Ἀναειπονύμφου φονεύουσαν Ἀραβὰ». Εἰς τὴν ρωπογραφίαν καὶ ἠθογραφίαν καὶ τὰς ἀπεικονίσεις ἰδίᾳ νησιωτικῶν ἔθνων καὶ ἐγχωρίων σκηνῶν, εἰς ἃς διεκριθῆ καὶ εἰς ἃς πλεῖστον εἰργάσθη, φιλοτεχνήσας τὰ «Κάλαντα», «τὸν Κακὸν ἔγγονον» (Πινακοθήκη Θών), τὴν «Κλεμμένην», «Μετὰ τὴν Πειρατείαν» τὴν «Ἀραβωνιασμένην» (ἐδραβεῖθι ἐν Παρισίοις, Πινακοθήκη Π. Ράλλη), τὸν «Γαλατᾶν», τὸν Σαρδελᾶν μετὰ τὸν χαρακτηριστικὸν τίτλον «Ἐννῆά καὶ ἡ μυρωδάτη δέκα», τὸν «Ναῦτην», τὸ «Λιθάνισμα», τὸ «Ἀγὸ τοῦ Πάσχα», τὸ «Φίλημα», τὴν «Λουομένην», τὸν «Ἁγιασμὸν τοῦ πλοίου», τὸν «Μάγκαν», «Μοιρολόγι» (ἡμιτελές), ἐν τῷ «Μαγειρείῳ», τὸ «Ἐστὶ θέλω!», τὰ «Ἀνθὶ τοῦ Ἐπιταφίου», «Γιὰ τὴ μάνα» (ἡμιτελές), «Τὸ πανηγύρι τῆς Πεντέλης» (ἡμιτελές) καὶ τινὰ σχεδιογραφήματα. Εἰς τὴν προσωπογραφίαν, εἰκονίσας τὸν «Ὅθωνα» καὶ τὴν «Ἀμαλίαν» (ἀνάκεινται ἐν τῷ Ἀρσνακείῳ) τὴν Φραδασίαν, καθ' ἡγυτὰς τινὰς τοῦ Πανεπιστημίου, τοὺς διοικητὰς τῆς Ἑθν. Τραπεζῆς, τὴν μητέρα του, τὸν Καντατζόγλου, τὸν Ριζάρην, καὶ πολλὰς ἄλλας κατὰ παραγγελίαν, ἀπαραιτήτους διὰ νὰ συντηρῇ τὴν οἰκογένειάν του.

Ὁ Λύτρας ἦτο αὐστηρότατος καὶ ἐπίμονος εἰς τὰς κρίσεις του· σπανίως ἐπῆναι τὰ νεώτερα ἔργα· εἶχε πάντοτε μίαν πονηρὰν ἀμφιβολίαν καὶ μίαν χαρίεσσαν εἰρωνείαν εἰς τὰ χεῖλη. Ἀπτικώτατος καὶ εὐφῆς εἰς τὰς ὁμιλίαις του. Ἐκεῖνο τὸ ὑποσκάζον ἐξ ἀγκυλώσεως βᾶδισμά του μετὰ τὴν ἀπίτομον καὶ οὐθμικὴν κρούσαν τῆς ράβδου, ἐκείνοι οἱ ὑπὸ τὰς διόπτρας βαθουλοὶ καὶ στεγνοὶ ὀφθαλμοὶ του, καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ρεμπουπλικὰ του, ὅλα ἐν συνόλῳ ἀπε-

τέλουν ἐν ἐρωτηματικὸν πλήρες σαρκασμοῦ. Καὶ ἐν τούτοις παρ' ὅλων ἐξετιμᾶτο καὶ ἠγαπάτο. Πρὸ τοῦ Λύτρα ὅλαι αἱ μικροφιλοτιμίαι τῶν ζωγράφων μας ὑπεχώρουν καὶ ὅλοι τὸν ἀνεγνώριζον ὡς ἕνα τῶν κορυφαίων τῆς Ἑλλ. τέχνης.

Ἀξιοπρεπῆς, μηδέποτε ζητήσας ὑλικὴν βοήθειαν παρ' οὐδενός, ἀπ' ἐναντίας ἀπορρίψας τοιαύτην, ἀπέφευγε τὸν θόρυβον καὶ τὴν πολυκοσμίαν· οἱ μόνοι του σύντροφοὶ ἦσαν τέσσαρες πέντε καλλ. τέχνηαι καὶ τινες συμπατριῶται του. Δὲν ἠρέσκετο εἰς τὰς δημοσιογραφικὰς διαφημίσεις, οὐτε τὰς ἐλάμβανε πολὺ ὑπ' ὄψει. Εἶχε μεγάλαν ἀναπαραστατικὴν δύναμιν μνήμης. Ἠδύνατο μετ' εὐχερείας νὰ ἀπεικονίσῃ διὰ μόνης τῆς ἀναμνήσεως πρόσωπα θανόντα πρὸ τεσσαρακονταετίας. Ἀλλὰ καὶ γελοιογραφικὰ σκίτσα ἐν ὧρ εὐθυμίας ἐσχεδίεζε μετ' ἀπαρμιλλοῦ χάριτος. Ἄποι καὶ ἂν εὐρίσκετο, εἰς ἕνα τοῖχον ἐργαστηρίου πολλάκις ἢ εἰς τὰ τραπέζια τοῦ καφενεῖου.

Καίτοι προδοτικῶς τὴν ἡλικίαν, διετᾶρει ἀκμαϊοτάτην τὴν διαύγειαν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν ζωγραφικὴν δύναμιν. Εἰργάζετο χωρὶς κόπων, καίτοι ἡ ἀπογοήτευσις, ὅπως τόσους καὶ τόσους ἄλλους, τὸν περιτριγύριζε.

Ὁ Λύτρας ἀπέθανε γαλήνιος τῇ 14 Ἰουνίου μετὰ τρίμηνον ἀσθένειαν, ἥτις δὲν ἦτο ἀσχετος πρὸς τὴν τέχνην του. Σχοῦσα τὴν ἀφορμὴν εἰς τῆς βαθμιαίας εἰσόδου ἐν τῷ ὁργανισμῷ του τῶν δηλητηρίων, ἀτινα περιέχουσι τὰ χρώματα. Ἀφίνει πολυμελῆ οἰκογένειαν ἐν πτωχείᾳ ἐν-τίμῳ. Καὶ ἔπρεπε νὰ πωληθῶν κατὰ τὴν ἀσθένειάν του τέσσαρα ἔργα του, ἀντι τεσσάρων χιλιάδων, ἵνα ἐξοικονομηθῶν τὰ ἔξοδα τῆς νοσηλείας. Τρεῖς υἱοὺς του ἐποδηγέτησεν ὁ ἴδιος εἰς τὴν τέχνην διὰ νὰ συνεχίσουν τὴν ἔργον του. Τοῖς ἀφίνει βαρεῖαν κληρονομίαν, νὰ φανοῦν ἀντάξιοι ἐνὸς τόσον μεγάλου πατρὸς.

Ὁ Λύτρας ἔφερε πρὸ ἐτῶν τὸν ἀργυροῦν σταυρὸν τοῦ Σωτήρος, ἐνῷ τόσον ἀφείδως σκορπίζονται τὰ ἀνώτερα παραθήματα. Κατὰ παρατήρησιν μάλιστα συναδέλφου, τοῦ εἶχε δοθῆ ὁ ἀργυροῦς σταυρὸς, διότι δὲν ὑπῆρχε... χάλκινος!

Κλείομεν τὰς πενθίμους αὐτὰς γραμμάς μετὰ τὴν ὑπόμνησιν, ὅτι ἡ Ἑθνικὴ Πινακοθήκη πρέπει ἐγκαίρως νὰ κοσμηθῇ μετὰ ἔργα τοῦ Λύτρα ἵκανὰ ν' ἀποδώσουν τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἐκλιπόντος καλλιτέχνου.

Κ.

† Ν. Λύτρα.

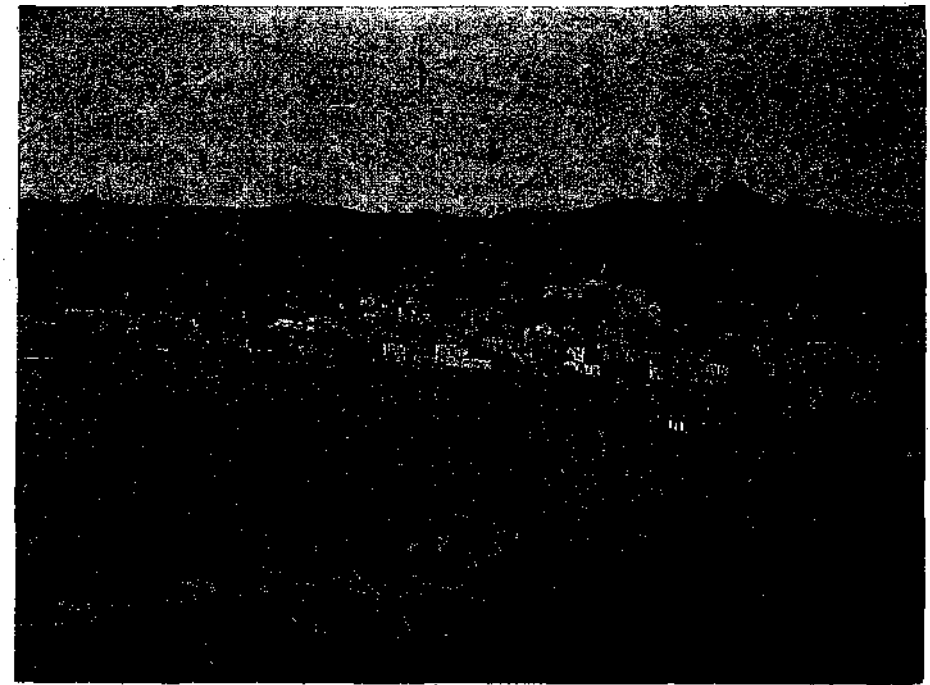
Ὁ Γέρω - Ναύτης.

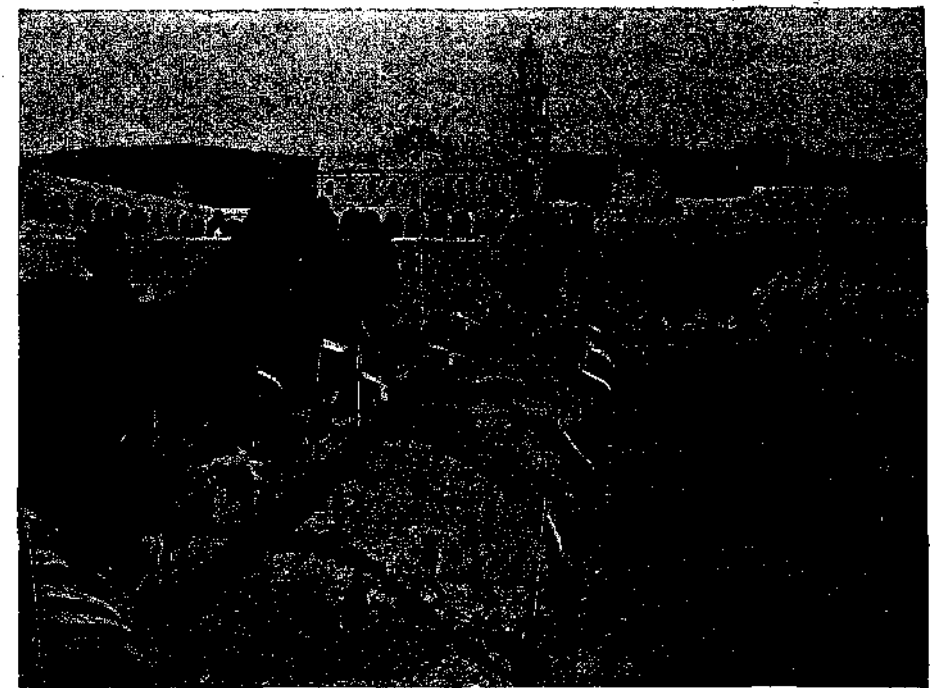
† Ν. ΑΥΤΡΑ

Η ΛΟΥΟΜΕΝΗ

ΤΗΝΟΣ

Αποψις της Τήνου.

Ο Ναός της Εὐαγγελιστρίας

Έκερσπεργκ. Ο Τορβάλτσεν.

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΣ

Η ζωγραφική πρέπει να είναι μία περιπαθής οιωπή.

Moreau

Παρατηρείτε πολύ, μάθετε να εκφράζετε κάθε πράγμα δια μίας απλής γραμμής.

Chaisserieau

Κατόπιν μίας άποιτυχίας, ο Βετόβεν έγραψεν δριγίως: «Οι μεταγενέστεροι θα μ' έκδικηθώσι, διότι εις την τέχνην μου, τὰ αιδόναομαι, δ Θεός είναι πλησιέστερον εις έμέ η εις τούς άλλους ανθρώπους». Η φωνή αυτή της συνειδήσεως του Βετόβεν, ή εκ της άνησύχου πρηχής του προερχομένη, είναι ή έκλεκτοτέρα των άποκαλύψεων. Είναι τόσον φωτεινή, όσον και ή ισχυροτάτη των συμφωνιών του. Συγκεντρώνει έν έαυτή ή φράσις του Βετόβεν πάν δ,τι ήδύνατο τις να γράψη βαθύτερον περι των έργων και μυστηριωδών πηγών της έμπνεύσεως.

Bouquet

Όταν εις καλλιτέχνης άποδίδει έκείνο τδ δποϊον γνωρίζει, έκείνο τδ όποϊον αιδόναται. δ-τταν έκδηλοϊ μετ' έλλικρινείας την συγκίνησιν του, δύναται διά των τεχνικών μέσων να φθάση εις την παραγωγήν ώραιων έργων.

Bouguereau

Διά τον άληθή καλλιτέχνην, ή φύσις είναι μία ανεξάντλητος πηγή χαράς.

Είναι δυστύχημα δι' ένα καλλιτέχνην να μη δύναται να εργάζεται πρωτοτύπως, αλλά και ανάμνησιν των ιδεών άλλου καλλιτέχνου

Ο Λέμπαχ έθεωρείτο ως ιδιοτροπώτατος άνθρωπος. Ένας φίλος του μίαν φοράν του έστειλε μίαν Αμερικανίδα κυρίαν με την κόρην της όπως τας ζωγραφίση. Ως προς την τιμήν των προσωπογραφιών των, αι Αμερικανίδες ήσαν πρόθυμοι να πληρώσουν δσα δσα.

Όταν όμως δ Λέμπαχ είδε τας κυρίας αι όποϊαι έπήραν να ποζάρουν εις τδ άτελίε του, ηρονήθη διαρρηθην να τας ζωγραφίση η μεγαλειτέρα δέ προσφορά εκ μέρους των Αμερικανίδων άπέτυχε να συγκινήση τον καλλιτέχνην.

Όταν μετά τινας ήμέρας συνήτησε τον φίλον του, τον προμηθέντην των δύο πελατιδων, δ Λέμπαχ είπε:

Τι ένουούσατε ποϋ μου στείλατε τας γυναίκας έκείνας; Αιτιές είχαν προβατήσια κεφάλια! Μ' έδλες εις λίρες ποϋ προσέφεραν, δέν έδέχθηκα όντε ένα φαρδίτι.

ΑΛΗΘΕΙΑ!

Είτε εκ σιδήρου, είτε εκ χάλυθος η άδάμαντος είναι δ άνθρωπος, εις την σύστασιν του ύπάσχει και άλλων άχυρον.

Σάνδη

Η σκέψις δέν άναγνωρίζει οϋδέν φρούριον άπάρθητον, οϋδέν ιερόν, οϋδε άδιάσειστον έν τή γη, η έν τω ουρανώ. Μόνη αυτή δημιουργεί τὰ πάντα.

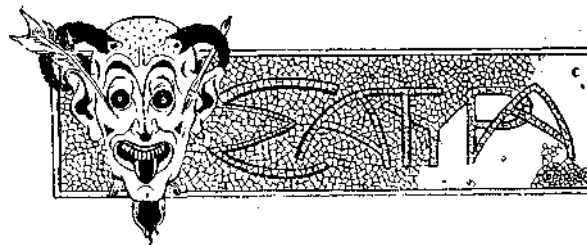
Γζόγκν

Ο πεζός λόγος μās κάμνει να έννοδημεν έν πράγμα η ποίησις, να τδ αισθανώμεθα.

Το χρήμα έχε το ως ύπηρετην σου ποτε μη το κάμης κύριόν σου.

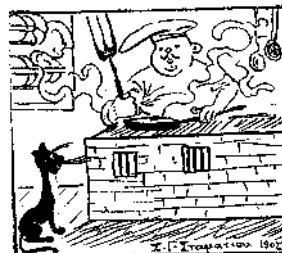

Παροφίς του έν Κοπενάγη Β. έργαστασίου άγγειοπλαστικής.

ΤΟ ΔΕΙΠΝΟΝ ΤΗΣ ΠΑΡΗΓΟΡΙΑΣ

ΠΡΟ του γαινοντος τάφου δ Ζαχαρίας, συνάδελφος του θανόντος, τον άποχαιρετά έπ' όνόματι του σωματίου των οίνοπωλών. Η χήρα τίλλει τας τρίχας της κεφαλής της.

Ο Μάρκος, ο μάγειρος του οίνοπωλείου, παρασκευάζει τδ επικήθειον δείπνον, διά να στυλωθούν οι λυπημένοι.

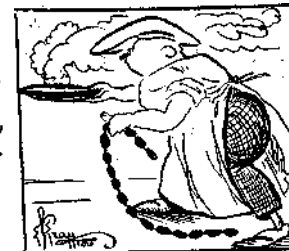

Έπέστρεψαν εκ του νεκροταφείου. Η χήρα κρεμάται εις τούς δύο φίλους του μακαρίτου.

Τρώγουν. Η χήρα Καϋμένη έντρα μου, ποϋ είσαι; Οι φίλοι. Τί λαμπρός άνθρωπος! Θεός συχωρέσ' τον. Να μη είναι δώ τάραι! Αχ! Χάρε άτιμε!

Τδ ψητόν διεμελίσθη. Έρχεται η όμελέττα. Η χήρα. Αχ! πόσον την άγαπούσε την όμελέττα ο μακαρίτης...

Η χήρα ήρχιτε να κρηγορείται. Οι φίλοι. Ας ποϋ με γιά να θυμηθώμε τον μακαρίτη. Τδ άγαπούσε κ' έκείνος τδ κατακαϋμένο τδ κοκκινέλι...

Τα μεσάνυχτα είχαν περάση. Οι φίλοι. Ας χορέψουμε. Τον άγαπούσεν ο μακαρίτης τόσον πολύ τον χορόν... Ήταν πρώτος και καλλίτερος.

Η εύθυμία έγεινε πολύ θεοσυβώδης και η περίπολος εισέρχεται διά να καθησυχάση τὰ οίνο πνεύματα. Είς των φίλων. Με τδ μπαρντόν... Εσακάμε λιγάκι γιά παρηγοριά της χήρας.

Ο φίλος. Γιατι κλαίς, καϋμένη; Η χήρα. Αχ! τον καϋμένο τον άνδρα μου. Συλλογίζομαι άν ήτο και αυτός έδώ πόσο θα διασκεδάσε...

ΣΤΗ.

ΑΠΟ ΤΑΣ ΣΚΕΥΕΙΣ ΜΟΥ

Η έχθρα συγχωρεί τδ μέδος κακουργεί.

Η ζωή όμοιάζει τὰ εκλογικά προγράμματα των πολιτευομένων. Έπαγγελία άφθονοϊ έργα τιποτένια.

Η χειραφέτησις της γυναικός είνε μία αριθμητική πράξις Προσθέτει εις την γυναίκα τόλμην, άφαιρεί αιδώ, πολλαπλασιάζει τον έρωτα και αφαιρεί την οικογένειαν.

Οι συγγραφείς εις την Ελλάδα όμοιάζουν τούς ψαράδες. Όπως αυτοί, έχουν και οι πρώτοι τούς μαργαρίτας των, τὰ καλαμάρια των και τής πίτες των.

ΔΙΚ.

Ο ΝΕΙΡΟΠΟΛΗΣΙΣ

❖ ΤΙ ΒΛΕΠΩ
ΤΙ ΑΚΟΥΩ ❖

ΠΑΛΑΙΟΝ ΦΑΛΗΡΟΝ

ΑΡΑ θιν' ἄλως
εἰργούριζα ἔτα ἑ-
ραίων δειλινόν τοῦ
Ἰουλίου. Ἡ Κα-
σιέλλα ἐβυθίζετο
εἰς τὸ πένθος τῆς
σκιάς τῆς. Τὸ Νέ-
ον Φάληρον ἠκτι-
ζετο ὡς ντιστεγνέ

δεοποιῶν εἰς τοῦ ἠλεκτρικοῦ τὰς ἀνταγείας.
Ἡ Τριζυφίς, ὡς παλαιὰ Ἀθηναία, μετ' τῆς
προϊστορικῆς παράγωγος τῆς, βωβή. Καὶ ἀπὸ
τοῦ ἀπορρώγος βράχου τοῦ Παλαιοῦ Φαλήρου,
θρόνου δὲ ἐλάξενε τὸ κύμα καὶ ἐχρῶσασεν ἡ
ἀκτίς παρακολονθῶ τὰς ταλαντεύσεις μίᾳ κομ-
ψῆς λέμβου, μετ' ἀναπεπταμένον λευκὸν ἰστίον,
ἡ ὁποία φέρει εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἐν ἀλαβά-
στρινον σῶμα μίᾳ δραπέτιδος τῶν Ἀθηναϊκῶν
μεγάρων. Πότε ὑφούται καὶ πότε κατέρχεται,

ἀπαράλλακτα ὅπως ὁ ἄνθρωπος ὅστις πότε
ἠδύνηται καὶ πότε σνοσφροῦται, πότε ἀννηροῦ-
ται καὶ πότε καταπίπτει. Καὶ ἡ χαρίεσσα ναυ-
βάνυς, ὡς μυθολογικῆ Νηρηΐς ἐκ τοῦ ἀφροῦ
πρὸς σιγμῆν ἀνικνύσασα, ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς
πρὸς τὴν γαλατῆν παιρῖδα των: τὸ σιερῆωμα,
ἐνῶ ἐγὼ ἐσφηνωμένος εἰς τὸν βράχον τῆς
πραγματικότητος τὴν παρομοιάζω πρὸς τὴν Ἀ-
λήθειαν, ἦτις τόσον πολὺ ταλαντεύεται ἰδῶ κέ-
τω καὶ ἡ ὁποία αἰωνίως νοσταλγεῖ τὴν αἰθερίαν
τῶν ἀτμῶν κοιτίδα, τὸν κναροῦν τῆς κνατῆς
θαλάσσης ἐρασίην, τὸν οὐρανόν.

ΔΙΑΤΙ ΒΡΕΧΕΙ

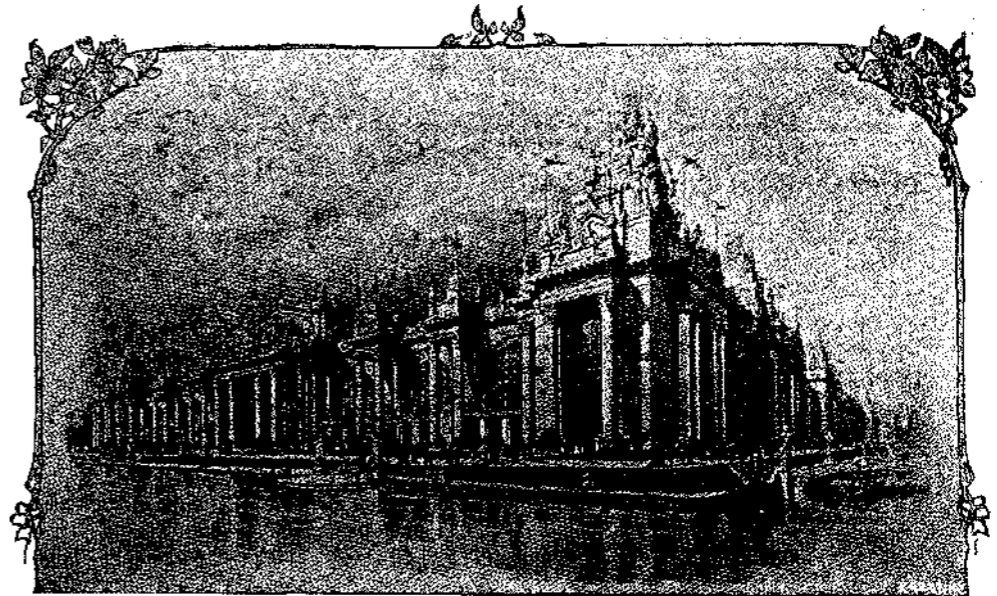
Ο ΘΕΟΣ δὲν εἶναι ἀμφιβολία διὰ μετενόησε
διότι ἐπλασε τὸν κόσμον. Καὶ κάθε φορὰ ποῦ
τοῦ δίδεται ἀφορμὴ νὰ τὸ σκέπτεται, κλαίει.
Καὶ... βρέχει.

ΜΙΑ ΣΚΕΨΙΣ

Ο ΚΟΣΜΟΣ δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο ἢ μία τερα-
στία παρεξήγησις.

ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ

Ἐκθεσις Ἀγίου Λουδοβίκου.

Τὸ Ἀνάκτορον τοῦ Ἡλεκτρισμοῦ.

Ἀνέκδοτα Λύτρα. — Πι-
λότη καὶ Γύζης. — Τὰ ἤρθη
τῆς Ἀκαδημίας. — Ἡ κο-
λόνη.

ΟΛΛΑ εἶναι τὰ ἀνέκ-
δοτα τοῦ Λύτρα, χαρα-
κτηριστικὰ καὶ ὡς
καλλιτέχνου καὶ ὡς ἀν-
θρώπου.

Τοὺς δημοσιογράφους
τοὺς ἀπέφευγε. Ὄταν
ἐδλεπεν εἰς τὸ καφε-
νεῖον νὰ ἐνσκήπτῃ κανεὶς ἐξ αὐτῶν, διέκοπτε
κάθε ὁμιλίαν, ψιθυρίζων: «Τὸ καμάκι!»

Ὁ Γύζης, ὅστις ἦτο ἑπτὰ ἔτη νεώτερος, ἦτο
φιλιτατος τοῦ Λύτρα, ἐκφραζομένου μετ' ἐνθου-
σιασμοῦ πάντοτε διὰ τὰ ἔργα του. Συνεδέετο
μαζῆν του ἀδελφικῶς ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας.

Ὄταν ὁ Λύτρας ἐστάλην ὑπότροφος εἰς Μό-
ναχον τῆ ἐνεργείᾳ τοῦ ἀειμνήστου Νάζου, ἐπέ-
μενε νὰ συναποσταλῆ μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ Γύζης.
«Παρατοῦμαι τῆς ὑποτροφίας μου, εἶπεν εἰς
τὸν Νάζον, ἀφοῦ δὲν στέλλουν μαζῆν μου καὶ
τὸν Γύζην. Ἐκεῖνος ἔχει περισσότερο τάλαντο
ἀπὸ ἐμένα!»

Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον αὐτὸ τὸ δείγμα τῆς ἐλ-
λειψῆς ἐγωῖσμοῦ καὶ ζηλοτυπίας. Ὁ Λύτρας
πρὸ 45 ἐτῶν εἶχε διαγνώσῃ τὸν «ζωγράφον»
μαρμάρου καὶ τοῦ ἀλαβάστρου ὡς ὠνόμασε
τὸν Γύζην ὁ Ρίττερ. Ὄταν ὁ Γύζης, πέντε ἔτη
μετὰ τὸν Λύτραν, μετέβη καὶ οὗτος εἰς Μόνα-
χον, ὁ Λύτρας ἦτο τελειόφοιτος τῆς σχολῆς τοῦ
Πιλότη. Τὸν ὑπεστήριξε εἰς τὰ πρῶτα δύσκολα
βήματα, ὅτε δ' ἐπρόκειτο ὁ Λύτρας ν' ἀναχω-
ρήσῃ ἐκ Μονάχου, ὁ Γύζης τὸν παρεκάλεσε νὰ
τὸν συστήσῃ εἰς τὸν Πιλότη, διὰ νὰ τὸν δεχθῆ
εἰς τὴν σχολὴν του, δώσας συγχρόνως δοκίμιά
του διὰ νὰ τοῦ τὰ δείξῃ.

Ὁ Πιλότη ἰδὼν τὰ ἔργα τοῦ Γύζην εἶπε πρὸς
τὸν Λύτραν:

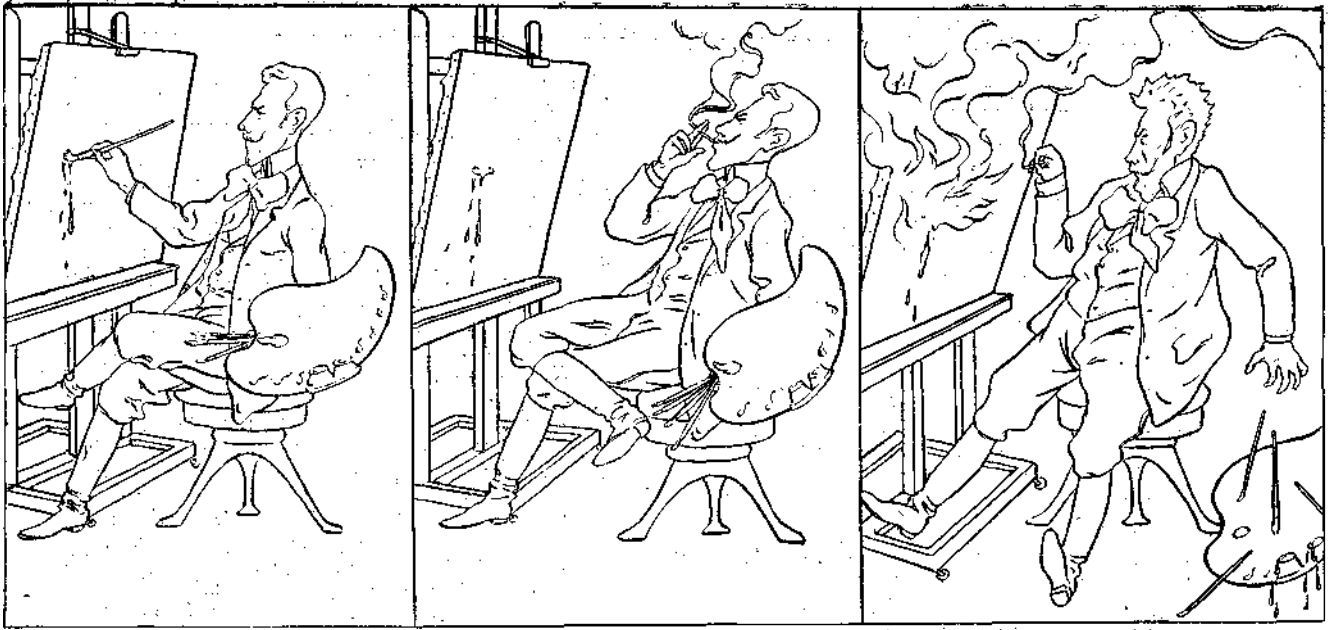
— Δυστυχῶς ὁ συμπατριώτης σου δὲν ἀξίζει
τίποτε καὶ νὰ τοῦ τὸ εἰπῆς γιὰ νὰ μὴ χάνῃ
τοὺς κόπους του.

— Ἀδύνατον νὰ τοῦ τὸ εἰπῶ αὐτό, ἀπήντη-
σεν ὁ Λύτρας ὅχι μόνον θὰ τὸν ἀπελπίσω, ἀλλὰ
ἔχει τόσον μανίαν νὰ ἐργασθῆ πᾶσιόν σου,
ὥστε ἂν δὲ γίνῃ αὐτό, θὰ πάθῃ. Ἄλλως τε, μοῦ
φαίνεται ὅτι θὰ γίνῃ καλὸς ζωγράφος.

— Δὲν τὸ πιστεύω, ἀπήντησεν ὁ Πιλότη.

Ἐν τούτοις ἐδέχθη τὸν Γύζην, ὁ δὲ Λύτρας
ὅταν ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ἐλάμβανε μετὰ ἑξ
μῆνας ἐπιστολῆν τοῦ Πιλότη, ὅστις τοῦ ἔγραφε:
«Ὁ συμπατριώτης σου Γύζης μετ' ἐπέψυσεν οἰ-
κτρῶς. Σοῦ εἶχα εἰπῆ ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐλπίς
ἀπὸ αὐτὸν τώρα, ὅτε τὸν ἐγνωρίσα καλλιτέρα,
σοῦ λέγω ὅτι θὰ γίνῃ μεγάλος ζωγράφος. θὰ ἔχω
δὲ τὴν δόξαν ὅτι ἐπῆρξα διδάσκαλός σου».

Μετὰ τὴν ἐξοδίαν τοῦ Ὄθωνος ἡ ὑποτροφία
τοῦ Λύτρα ἐκόπη. Ὁ καλλιτέχνης διῆλθε τότε
ἡμέρας βοεμικωτάτας. Εὐτυχῶς εὐρέθη ὁμο-
γενῆς τις, ὅστις τῆ συστάσει τοῦ καθηγητοῦ του,
τῷ παρέσχε τὰ μέσα νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς σπου-
δὰς του. Μόλις οἱ συμμαθηταὶ του τὸ ἔμαθον,
τὸν ὑπεδέχθησαν πανηγυρικώτατα, ἐορτάζοντες

Δεν ξέρω τί σκελίμα να ζω-
γραφίσω διά τὰ όρραία σιγάρεττα
Ζάννου και Ρίος.

"Ας καπνίσω ένα τσιγάρο διά να
έμπνευσθώ." Ας τραβήξω όμως και
δύο πινελιές.

"Ω! Διάβολε! Αντί του πινέλου το
τσιγάρο.
Τό έκαμα Ζαννο - Ρωσο - ικόν πόλε-
μον. Φρίζε! ...

Φοβισμένοι

ΤΟΜΟΙ "ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ,,

ΤΟΥ Α' Β' ΚΑΙ Γ' ΕΤΟΥΣ

εδρίσκονται εις τὸ γραφεῖον μας, τιμώμενοι οἱ
χρυσόδετοι δρ. 15, οἱ ἀπλόδετοι δρ. 12, τῶν
ταχυδρομικῶν πληρωσμένων ὑφ' ἡμῶν.

Διὰ τὸ ἐξωτερικόν, ἡ τιμὴ εἰς χρυσόν.

ΚΑΛΥΜΜΑΤΑ ΧΡΥΣΟΔΕΤΑ

ΤΗΣ "ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ,,

τοῦ Α', Β' και Γ' ἔτους παλῶνται εἰς τὸ γρα-
φεῖον μας ἀντὶ δρ. 1,50. Διὰ τὰς ἐπαρχίας 2
δρ. Διὰ τὸ ἐξωτερικόν 2 φρ. συμπεριλαμ-
βανομένων τῶν ταχυδρομικῶν.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

"Ἐντοκοι καταθέσεις.

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκους καταθέσεις
εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια και εἰς χρυσὸν ἀποδοτέα
εἰς ὠρισμένην προθεσίαν ἢ διαρκή. Δι' εἰς χρυσὸν
καταθέσεις και οἱ τόκοι αὐτῶν πληρόνται εἰς τὸ
αὐτὸ νόμισμα, εἰς 8 ἐγένετο ἢ κατάθεσις.

Τὸ κεφάλαιον και οἱ τόκοι τῶν ἠμολογίων πληρῶ-
νονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι και τῇ αἰτή-
σει τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς
Τραπεζῆς, ἐν Κερκίρα δὲ Κεφαλληνία και Ζακύνθῳ
διὰ τῶν ὑποκαταστημάτων τῆς Ἰονικῆς Τραπεζῆς.

Τόκοι καταθέσεων

1	1/2	τοῖς	0/0	κατ' ἔτ.	διὰ	κατ.	6	μηνῶν
2	1/2	»	0/0	»	»	»	1	ἔτους
2	1/2	»	0/0	»	»	»	2	ἔτων
3	»	»	0/0	»	»	»	4	ἔτων
4	»	»	0/0	»	»	»	5	ἔτων

Αἱ ἠμολογία τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται
κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικὰ ἢ ἀνώνυμει.

Ἀνζήσις τῆς α' εξαμηρίας τοῦ Δ' ἔτους,
παρακαλοῦνται οἱ καθ' ἑξαμηρίαν πληρώνοντες
τὴν συνδρομὴν τῶν ὀπισθ' ἀποστείλωσιν αὐτήν.

Διὰ πᾶσαν πληρωμὴν ἀφορῶσαν τὴν
«Πανακοθήκη» δέον ἀπαραιτήτως νὰ προσάγη-
ται ἀπόδειξις ἔντυπος, φέρουσα τὴν ἐπογραφήν
τοῦ Διευθυντοῦ, τὴν σφραγίδα και αὔξοντα ἀ-
ριθμὸν.

"ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ,,

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

"Ὀργανον τῆς ὁμωνύμου Ἑταιρίας

Ἐν τῷ "Ἐλληνισμῷ" ἐκ πέντε τυπογραφικῶν φύλλον
συγκειμένῳ, μελετῶνται εἰδικῶς ἅπαντα τὰ ἐθνικὰ και
ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα τὰ ἀπασχολοῦντα τὸ ἡμέτερον
Ἔθνος.

Γραφεῖα δδός Σοφοκλέους 12

Συνδρομὴ ἔτησια φρ. 8